

การศึกษามหาบัณฑิตในการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
ของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอ่างทอง

วิทยานิพนธ์
ของ
ปรีชา คุณโทม

เสนอต่อสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน
ชั้นวาคม 2546

ISBN 974-429-114-1

ลิขสิทธิ์เป็นของสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษายหบาทในการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
ของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอ่างทอง
โดย นายปรีชา คุณโทม
สาขา หลักสูตรและการสอน
คณะกรรมการควบคุม ดร.ชิดชัย สนั่นเสียง ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา รุ่งราตรี กรรมการ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ดร.ชิดชัย สนั่นเสียง)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา รุ่งราตรี)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพร แมลงภู)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ดร.ปฐมพงศ์ สุภเลิศ)

บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.บุรพาทิศ พลอยสุวรรณ)

ธันวาคม พ.ศ. 2546

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์อย่างดียิ่งจาก ดร. ชิตชัย
สนั่นเสียง และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กาญจนา รุ่งราตรี ซึ่งเป็นประธานกรรมการและกรรมการ
ควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน ได้แก่ ดร. บุรพาทิศ พลอยสุวรรณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมพร แผลงภู นายเสกสรรค์ อรรถยานันท์ นายสมมาตร จุ้ยทอง
และนางวรรณุช สิริภาพ ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพ
ของเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการ และครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดอ่างทองทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของ
บิดา มารดา บุรพคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอน ชี้แนะแนวทางที่ดีและมีคุณค่าตลอดจน
ประสาทวิทยาการความรู้แก่ผู้วิจัยตลอดมา

ปรีชา คุณโทม

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	8
	ความสำคัญของการวิจัย	9
	ขอบเขตของการวิจัย	9
	นิยามศัพท์เฉพาะ	10
	กรอบแนวคิดในการวิจัย	13
	สมมติฐานการวิจัย	13
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
	การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	14
	ความหมายการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	14
	แนวคิดในการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	18
	หลักการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	20
	หลักการสำคัญของ "ผู้เรียนเป็นสำคัญ"	20
	หลักการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	23
	หลักการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์	26
	ตัวบ่งชี้การเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	27
	รูปแบบของการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	30
	เทคนิคการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	32
	แนวการจัดการเรียนการสอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้	33
	กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	33
	กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์	36
	กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์	41
	กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	44

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ) บทบาทในการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	48
แนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542	64
คุณลักษณะของนักเรียนที่พึงประสงค์	66
การจัดการศึกษาในจังหวัดอ่างทอง	67
ด้านการปฏิรูปการศึกษา	69
ด้านการจัดการศึกษาพื้นฐาน 12 ปี	70
ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาของจังหวัดอ่างทอง	71
พฤติกรรมการสอนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก	75
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	76
งานวิจัยในประเทศ	76
งานวิจัยต่างประเทศ	78
สรุปแนวคิดและหลักการที่นำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย	80
3 วิธีดำเนินการวิจัย	82
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	82
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	84
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ	84
การเก็บรวบรวมข้อมูล	85
การวิเคราะห์ข้อมูล	86
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	87
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	88
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	89
ตอนที่ 2 บทบาทในการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอ่างทอง	90

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ) ตอนที่ 3 ปัญหาเกี่ยวกับบทบาทในการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียน เป็นสำคัญ ของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอ่างทอง	104
ตอนที่ 4 เปรียบเทียบบทบาทของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก ในการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอ่างทอง	118
ตอนที่ 5 เปรียบเทียบปัญหาเกี่ยวกับบทบาทของครูผู้สอนกลุ่มสาระ การเรียนรู้หลัก ในการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัด กรมสามัญศึกษา จังหวัดอ่างทอง	127
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	133
ความมุ่งหมายของการวิจัย	133
สมมติฐานการวิจัย	133
วิธีดำเนินการวิจัย	134
สรุปผลการวิจัย	135
อภิปรายผล	139
ข้อเสนอแนะ	142
บรรณานุกรม	143
ภาคผนวก	151
ประวัติย่อของผู้วิจัย	167

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 บทบาทในการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามความเห็นของ นักวิชาการ	59
2 คำร้อยละของครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีพฤติกรรมการสอนที่เน้น การพัฒนาศักยภาพ จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก	75
3 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามโรงเรียนและกลุ่มสาระการเรียนรู้.....	83
4 จำนวนและคำร้อยละของครูผู้สอนจำแนกตามข้อมูลทั่วไป	89
5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของบทบาทในการจัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอ่างทอง โดยภาพรวม จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก.....	91
6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของขั้นตอนการเตรียมการ ในการจัดการเรียน การสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัด กรมสามัญศึกษา จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้	93
7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของขั้นตอนการดำเนินการ ในการจัดการเรียน การสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัด กรมสามัญศึกษา จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้	97
8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของขั้นตอนการประเมินผล ในการจัด การเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัด กรมสามัญศึกษา จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้	101
9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาเกี่ยวกับบทบาทในการจัด การเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัด กรมสามัญศึกษา จังหวัดอ่างทอง โดยภาพรวมจำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้.	105
10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาเกี่ยวกับขั้นตอนการเตรียมการ ในการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้	107
11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินการ ในการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้	111

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาเกี่ยวกับขั้นตอนการประเมินผล ในการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้.....	115
13 การวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อการทดสอบความแตกต่างตามบทบาทในการจัด การเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัด กรมสามัญศึกษา จังหวัดอ่างทอง โดยภาพรวม	119
14 การเปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยเป็นคู่ ๆ ของครูผู้สอน ตามบทบาทในการจัด การเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอ่างทอง โดยภาพรวม ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's)	120
15 การเปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยเป็นคู่ ๆ ของครูผู้สอน ตามบทบาทในการจัด การเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามขั้นตอนการเตรียมการ ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe's)	121
16 การเปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยเป็นคู่ ๆ ของครูผู้สอน ตามบทบาทในขั้นตอน การเตรียมการ ในการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอ่างทอง จำแนกเป็นรายการ	122
17 การเปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยเป็นคู่ ๆ ของครูผู้สอน ตามบทบาทในการจัด การเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามขั้นตอนการประเมินผล ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe's)	124
18 การเปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยเป็นคู่ ๆ ของครูผู้สอน ในขั้นตอนการประเมินผล ในการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัด กรมสามัญศึกษา จังหวัดอ่างทอง จำแนกเป็นรายการ	125
19 การวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อการทดสอบความแตกต่างของปัญหา เกี่ยวกับบทบาทในการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอ่างทอง โดยภาพรวม	128

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
20 การเปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยเป็นคู่ๆ ของครูผู้สอนที่มีปัญหาเกี่ยวกับ บทบาทในการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอน ในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามขั้นตอน การประเมินผล ด้วยวิธีการของเกมส์ - โฮเวลล์ (Games - Howell)	129
21 การเปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยเป็นคู่ๆของครูผู้สอน ที่มีปัญหาเกี่ยวกับบทบาท ในขั้นตอนการประเมินผล ในการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็น สำคัญ ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอ่างทอง จำแนกเป็นรายการ .	130